

самі ці стужкамі; на стол ставілі бохан хлеба ці сьвяеньку, поўную зерня (атрыбут дастатку).

Дз. Я. Дрозд.

ЗАСЕЎКІ, традыцыйны земляробчы абрад адкрыцця сьяўбы. Суправаджаліся комплексам старажытных звычаяў, павер'яў, рытуальных дзеянняў, якія адпавядалі той ці іншай стадыі аграрна-земляробчых працэсаў. Паводле нар. календара і яго разнастайных фе-налагічных прыкмет, для сьяўбы розных культур існавалі свае тэрміны. Важнейшымі перадумовамі былі адпаведны рэжым глебы і стан надвор'я. Найбольш спрыяльнымі лічыліся пахмурныя і бязветраныя дні. Рэальныя перадумовы ўязвалі з сімволікай месячнага і тыднёвага календароў. Поўны месяц асацыіраваўся з поўным коласам. Найбольш прыдатнымі для сьяўбы лічылі аўторак і суботу, у некаторых мясцінах і пятніцу. У час сьяўбы азімых пазбягалі «чарвівага» тыдня (15–22 жніўня ст.ст.). У дзень сьяўбы ў сялянскай хаце падтрымлівалі ўзорны парадак і чысціню. Хата і ніва ва ўяўленнях усходніх славян успрымаліся як дваадзіная іпастась. Па аналогіі і пасевы на сялянскай ніве павінны быць чыстымі, без пустазелля. Той самай ідэі падпарадкаваны і рытуальны звычай старанна мыцца і адзявацца ў чыстае адзенне. У Падняпроўі пачынаць сьяўбу даручалі бездакорным і чыстым хлапчукам-падлеткам. З. рабілі збожжам з вянка, звітага мінулым летам з нагоды Дажынак. Пасля З. селянін запрашаў памочнікаў, сваякоў, суседзяў да святочнага стала. Лічылася, што чым больш шчодры і разнастайны пачастунак з нагоды З., тым багацейшым будзе ўраджай. На поўначы часам сейбіт працаваў у полі з сякеркай за поясам, «каб хлеб урадзіўся такім, што яго давялося б ссякаць». У Заходнім Палессі існавала павер'е, што лён вырасце высокі, калі яго пасее самы высокі чалавек у вёсцы. Падобныя павер'і адрозніваліся лакальнай разнастайнасцю і выступалі больш як сюжэтная аснова абраду, які набліжаўся да тэатралізаванага відовішча. Традыцыйныя элементы З. часткова захаваліся да нашых дзён і знайшлі сваё месца ў сучаснай працоўнай абраднасці.

В. С. Цімоў.

ЗАСІМА, З о с і м, святы, які ў розныя дні народнага календара шанаваліся як заступнік пчол. Яго імя, паводле свед-

чанняў Е. Раманава, згадвалася ў шматлікіх пчалярскіх *замовах* («Пчаліная маці Свіравейка, Хваравонка, і Златапёрка, і Серабранка, і Сахвея, і Праскавея, Мар'яська, і райска пташка! Памажы нам, Госпадзі, святэй Зосім, і пракрасны Восіп і ў працы — мазолі, у атцовай сіле, і ў матушкіным параждзенні»). Разам з З. другім ахоўнікам пчол у народзе лічылі св. Савацея. На пчалініках абавязкова меўся абразок абодвух святых, якіх высковыя іканапісцы пісалі ў манаскім адзенні на фоне лесу, вулляў і лятаючых пчол. У адной руцэ З. трымаў раёўніцу («кацялок»), у другой — мяцёлку для зграбання раёў, ці крапіла і крыж, Савацей быў толькі з крыжам. Увосень, ці ў дзень З. (2 кастрычніка), ці ў дзень Савацея (10 кастрычніка), гэтыя абразы разам з вуллямі пераносілі з пасекі ў амшаннік або ў хату, дзе яны захоўваліся ўсю зіму. Увесну, менавіта на З.-пчалініка (30 красавіка) іх зноў выстаўлялі. Існавала прыкмета: «Журавіны на Зосіма ўздымаюцца — мароз на Пакровы ўдарыць».

Літ.: Романов Е.Р. Белорусский сборник. Вып. 5. Витебск, 1891.

У. А. Васілевіч.

ЗАСЛАЎСКІ НАРОДНЫ ФАЛЬКЛОРНЫ АНСАМБЛЬ «РАГНЕДА» гарадскога Дома культуры. Заснаваны ў 1996, з 2000 народны. Кіраўнік — У. Гінько. У склад калектыву ўваходзяць вакальная і інструментальная (цымбалы, скрыпка, баян, гармонік, акарына, ударныя шумавыя і драўляныя духавыя інструменты) групы. У рэпертуары бел. нар. песні «Іван», «Гу-

Заслаўскі народны фальклорны ансамбль «Рагнеда».